

ПРЕДМЕТ: ЕКОНОМИЈА
ТЕМА: МАЛИ, СРЕДНИ И ГОЛЕМИ ПРЕТПРИЈАТИЈА
(СО СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ)

Вовед

Опстанокот и развитокот на секое општество се поврзани со извршување на соодветна стопанска активност со чија помош се создаваат најразлични производи и услуги за задоволување на потребите на пазарот. Носители на таа стопанска активност се претпријатијата¹, кои претставуваат најразлични организациони облици на дејствување на средствата и предметите за работа и работната сила заради остварување на соодветна стопанска дејност.

Во стопанската практика често се зборува за мали, средни и големи претпријатија. Најчесто поделбата се врши врз основа на различни квалитативни и квантитативни елементи како што се: бројот на вработените во претпријатието, вложениот капитал, износот на платите, остварениот промет и слично. За поделбата да биде што попрецизна се врши примена на комбинација на повеќе критериуми истовремено. Во Р. Македонија како мало претпријатие се смета оној стопански субјект кој во секоја од последните две години исполнува барем два од следниве три критериуми:

- просечниот број на вработени врз основа на часови на работа да е до 50;
- годишниот приход да е помал од 8000 просечни бруто плати по работник во стопанството на РМ;
- просечната вредност на средствата во активата да е помала од 6000 бруто плати во стопанството на РМ.

Сите други претпријатија се сметаат за големи.

Во секоја стопанска структура постојат неколку типа на мали и средни претпријатија:

- *традиционален тип* – тука спаѓаат претпријатија од областа на занаетчиството, трговијата, угостителството и градежништвото.
- *субконтракторски тип* – опфаќа претпријатија поврзани во синџирот на производството: како добавувачи на сировини, делови и други производи што се монтираат во рамките на големите претпријатија.
- *современ тип* – претпријатија кои се високо инвентивни, а припаѓаат во областа на информатиката, комуникациите, електрониката и слично.

Kriteriumi za merewe na organizacionata golemina

Iako se sretnuvaat mnogu pragmatični pričini za opredeluvawe na goleminata na firmite, kako što se potrebata za statističko sledewe, za potrebite na smetkovodstvenite propisi, za danočnite propisi i drugi potrebi, sepak, na pravaeto na

---

^{1 1} Димитар Бојациоски, “Економика на претпријатие“, Економски факултет, Скопје, 1999, стр. 46

kriteriumite za opredeluvawe na organizacionata golemina naukata ne gleda kako na ednostavna rabota. Pa duri i koga se iska`uva za kriteriumite za opredeluvaweto na goleminata, nikoga{ ne stanuva zbor za nekoj edinstven kriterium, nitu, pak, za kombinacijata na kriteriumite koi }e dadat definitiven i edinstven odgovor, tuku se poa|a od dinami~koto sfa}awe na organizacionata golemina, kako postojano optimizirawe na goleminata na nivo na firma.

Me|utoa, za pragmatski potrebi od oddelni pri~ini, kako {to se klasifikacii i grupirawa na nivo na nacionalna ekonomija, dejnosti i sektori, za analizi na strukturata na industriite i celata ekonomija se prepora~uvaat konkretni merila. Takvi se slednite voobi~aeni kriteriumi:

- . Goleminata na prodabata;
- . Goleminata na ostvarenata dobivka;
- . Goleminata na sredstvata;
- . Brojot na vrabotenite;
- . Pazarnoto u~estvo na firmata (market share);
- . Stepen na koncentracija (concentration ratio)

Primer za eden pragmatski pristap za klasifikacija mo`e da bide klasifikacijata na Evropskata komisija na EU3). Imeno, klasifikacijata se vr{i spored broj na vraboteni i goleminata na fiksnata aktiva.

Taka, spored brojot na vraboteni, firmite se klasiraat na mikro (od 1-9 vraboteni), mali pretrijacija (10-99 vraboteni), sredni (od 100-500vraboteni) i golemi (so nad 500 vraboteni). Spored fiksnata aktiva, pak, mali prettrijacija se onie koi imaat pomala fiksna aktiva od 75 milioni evra. No, isto, taka, kako dopolnitelen kriterium za niv e kapitalot najmalku od ednata tretina da pripa|ana nekoja firma-osnova~.

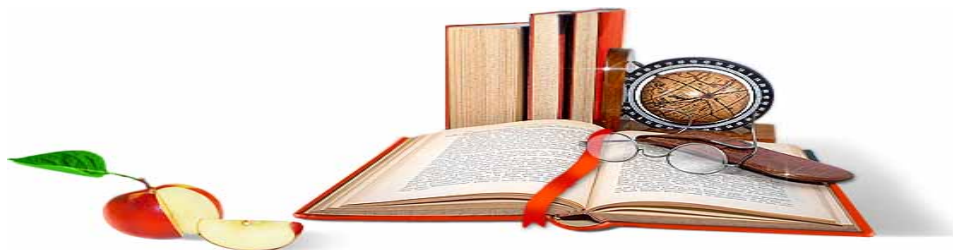
Pragmati~ni kriteriumi mo`at da se sretnat i vo na{ata praktika.

Na primer, za potrebite na vodeweto na procesot na transformacija na op{testveni ot kapital, mali pretprijacija se smetaat onie koi, vo dve posledovatelni godini gi ispolnuvaat slednite kriteriumi: do 50 prose~no vraboteni na baza na ~asovi rabota; godi{en prihod pomal od 8.000 prose~ni bruto-plati po rabotnik vo stopanstvoto i prose~na vrednost na sredstvata vo aktivata koj e pomal od 6.000 prose~ni plati. Site drugi

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

**[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.**

**WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET**

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **[SEMINARSKI](#)**, **[DIPLOMSKI](#)** ILI **[MATURSKI](#)** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **[GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#)** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **[BAZI](#)** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **[IZRADA RADOVA](#)**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **[FORUMU](#)** ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com